

IMPORTANTA PLURILINGVISMULUI IN CONTEXTUL EUROPEAN

PROFESOR: CIOCANEA NICOLETA-MARIANA
COLEGIUL NATIONAL "STEFAN VELOVAN"
CRAIOVA

Europa se caracterizeaza prin diversitate geografica, dar si prin diversitate culturala si lingvistica. Aceasta diversitate nu exclude deschiderea frontierelor si mondializarea schimburilor ca progrese ale integrarii europene care fac din cunoasterea limbilor o garantie esentiala profesionala si culturala pentru cetateanul de maine.

Consiliul Europei este preocupat de ameliorarea comunicarii intre cetatenii Europei care vorbesc diferite limbi si apartin diferitelor culturi deoarece comunicarea faciliteaza mobilitatea si schimburile, contribuind pe aceasta cale la intelegerea reciproca si consolidarea cooperarii. Prin urmare, problemele lingvistice ale Europei au intrat in sfera politicului reclamand elaborarea unei politici lingvistice de integrare. Astfel politica de promovare a plurilingvismului vine ca raspuns la diversitatea lingvistica si culturala a Europei.

Prin plurilingvism, asa cum se specifica in "Proiectul Cartei Europene a Plurilingvismului", se intelege folosirea mai multor limbi de catre un individ, fata de multilingvism care desemneaza coexistenta mai multor limbi in cadrul unui grup social. Un stat sau o societate plurilingva e compus/a in mod majoritar de indivizi capabili sa se exprime la diverse niveluri de competenta in mai multe limbi. Plurilingvismul este in Europa forma cea mai indicata si eficienta de comunicare, el are ca valori toleranta si acceptarea diferentelor si a minoritatilor. Strans legate de cetatenia europeana activa, plurilingvismul si diversitatea culturala, sunt o componenta fundamentala a identitatii europene.

Cunoasterea lumii nu se poate face decat prin intermediul limbii. De aceea cunoasterea unei limbi straine sau a mai multor limbi este o largire a orizontului individului - calea intelegerii superioare si a problemelor contemporane.

Limba contituie accesul privilegiat la orice cultura. Niciodata exhaustiva sau perfecta, traducerea nu poate inlocui apelul direct la formele de expresie ale limbii sursa. Fiind purtatoare a unei culturi, limba da acces la diverse viziuni asupra lumii. Astfel, competenta plurilingva sta la baza intercomprehensiunii. Intelegerea intre doi vorbitori de limbi diferite va fi intotdeauna mai buna, atat in plan informational, cat si in plan emotional, daca in loc sa se recurga la o a treia limba, fiecare dintre ei va folosi limba celuilalt. Adevarata intercomprehensiune nu poate sa se bazeze decat pe punerea in comun a limbilor cu o traditie culturala.

Plurilingvismul schimba perceptia pe care o putem avea despre relatiile internationale. Pentru ca plurilingvismul poarta in el valori de deschidere catre celalalt, inlocuieste psihologia infruntarii si a conflictelor pe interese cu spiritual de dialog si de construire a unui viitor comun. Este unul din raspunsurile la "socul civilizatiilor" si la diversele forme de hegemonie politica, economica si culturala. Alegerea unei singure limbi ca limba de comunicare internationala nu face in nici un caz o garantie a intercomprehensiunii, ci dimpotriva o limba de dominatie. Intercomprehensiunea si interactiunea dintre diversele domenii de cercetare apartinand unor sfere culturale diferite contituie sursa progresului si se bazeaza pe plurilingvism. Astfel plurilingvismului contituie un element esential al inovarii stiintifice.

Limbile în calitatea lor de marturii ale experienței umane trebuie protejate. Nu toate limbile pot avea aceeași vocație în domeniul științei, al comerțului sau al relațiilor internaționale, dar toate merită să fie studiate, folosite, predate ca sisteme intelectuale și culturale de referință deschise spre lume. Valoarea interculturalității și a plurilingvisticii fiind recunoscută, protejarea și încurajarea limbilor regionale sau minoritare nu se poate face în detrimentul limbilor oficiale și al necesității învățării lor.

În statutul și funcționarea instituțiilor internaționale limbile nu pot avea toate aceeași pondere. Trebuie găsite echilibrele necesare pentru a permite limbilor de mică circulație națională și internațională să beneficieze de o deplină recunoaștere. Din moment ce promovează cunoașterea celuilalt, plurilingvisticii, este prin definiție, favorabil dezvoltării comerțului într-o limbă a pacii. Plurilingvisticii, garanția progresului economic, este în același timp un atu individual fundamental prin deschiderea culturală și intelectuală pe care o aduce.

Sistemele educative europene au rezultate foarte variabile în domeniul învățării limbilor străine. Se cuvine ca în urma studierii și evaluării practicilor în vigoare să se selecteze ceea ce se realizează mai bine în acest domeniu în scopul obținerii unor competențe reale sub toate aspectele practicilor lingvistice.

Punctele cele mai sensibile ale educației enunțate în "Carta Europeană a Plurilingvisticii" sunt următoarele :

- Reafirmarea învățării cititului și scrisului ca bază a tuturor celorlalte cunoștințe și asumarea consecințelor acestui fapt. Sublinierea rolului pozitiv al învățării limbilor străine la o vârstă fragedă asupra stăpânirii limbii materne și a altor discipline școlare.

- Constatarea faptului că un sistem educativ care nu îmbină învățarea eficientă a limbilor străine de la o vârstă fragedă cu una susținută de-a lungul vieții este un factor generator de inegalitate de șanse.

- Gestionarea pe baze științifice a procesului de învățare a două limbi materne.

- Dezvoltarea învățării de la o vârstă fragedă a două limbi străine pe lângă limba maternă.

- Evitarea de a începe predarea limbilor străine prin învățarea limbii străine cea mai răspândită. E de preferat, fără a fi o obligație, să se încurajeze învățarea de la o vârstă fragedă a altei limbi străine decât engleza.

- Folosirea unor metode pedagogice inovatoare, de tipul Galanet (proiectul intercomprehenșiv al limbilor române), E-tandem (învățarea în tandem a limbii unui partener prin intermediul Internetului), « Dis moi les couleurs du monde » (confruntarea culturilor prin compararea limbilor).

- Posibilitatea de a studia două sau mai multe limbi străine în cadrul aceluiași program de învățare; diferite experiențe au fost făcute în această direcție (trezirea interesului pentru limbile străine, secții europene, secții internaționale).

- Posibilitatea de a învăța mai multe limbi străine în paralel sau succesiv, grație unor programe suplimentare, modulate, individualizate, în care elevul este actorul propriei pregătiri și este pregătit să se autoevalueze. Se poate imagina într-adevăr că un elev care a obținut nivelul cerut (nivelul B2 din cadrul comun european de referință în funcție de programe) într-o limbă până la sfârșitul școlarității sale, ar putea să-și « întrețină » numai cunoștințele cu un orar redus sau să-și utilizeze competențele pentru a asimila noțiuni într-o limbă străină, cum se întâmplă de altfel în secțiunile europene. Elevul ar putea dispune de o serie de ore eliberate astfel pentru învățarea unei alte limbi. Condițiile

sunt deja create în acest scop: portofoliul limbilor Consiliului European permite autoevaluarea elevilor, evaluarea competențelor în anul II de liceu, cadrul comun european de referință,

Certificatul Lingvistic din Învățământul Superior permit o modulare a cunoștințelor în funcție de acquis. Proiectul francez de reînnoire a învățării limbilor (decretul din 22 august 2005, conform legii de orientare și programului de viitor al școlii) se înscrie în această perspectivă.

-Multiplicarea oportunităților schimburilor lingvistice și culturale încă din școala elementară. Aceste oportunități pot lua forma unei înfrățiri sistematice și poate implica mai mult de două scoli (cf. propunerea de lege a Parlamentului Copiilor din 11 mai 2002, reluată în raportul Comisiei senatoriale N° 63 (20032004)).

-Valorizarea identităților pluriculturale și de altă limbă maternă decât franceza în cadrul sistemului educativ francez.

-Reactivarea dispozitivelor de limbi și culturi de origine permițând și copiilor de altă limbă și cultură să urmeze aceste cursuri, în conformitate cu orientarea stabilită încă din 2001.

-Susținerea asociațiilor culturale ale emigranților în promovarea învățării limbii lor în societatea de adopție și facilitarea integrării prin învățarea limbii naționale.

-Incitarea cadrelor didactice la mobilitate internațională, luându-se măsurile administrative necesare în acest sens.

-Formarea educatorilor în spiritul plurilingvismului și interculturalității. Dacă ne propunem ca obiectiv pentru elevi cunoașterea a două limbi în plus de limba maternă, nu se poate cere mai puțin cadrelor didactice. Formarea cadrelor didactice este evident condiția principală în dezvoltarea unei oferte adecvate.

-Vegherea, prin intermediul Comisiilor academice pentru predarea limbilor moderne, instituite de legea de orientare școlară, la punerea în practică a unei oferte coerente care să asigure continuitatea între nivelurile de învățământ.

-Generalizarea în învățământul superior a predării limbilor străine și dezvoltarea unor veritabile proiecte de formare plurilingvă, respectându-se un echilibru între competențele lingvistice.

-Obținerea certitudinii că stagiile Erasmus sunt realmente orientate spre plurilingvism. Limba folosită în stagiile Erasmus ar trebui să fie limba țării gazdă.

-Vegherea ca studenții Erasmus să posede sau să obțină un nivel de cunoaștere a limbii țării-gazdă care să le permită să urmeze cu eficiență cursurile în această limbă. Acest obiectiv trebuie obținut în primul rând prin ameliorarea primirii studenților în țara de destinație.

-Realizarea unui studiu științific pentru a se stabili dacă limba esperanto este de natură să faciliteze învățarea limbilor străine.

-Dezvoltarea unei adevărate culturi de autoformare și autoevaluare.

Referindu-se la învățarea limbilor moderne Consiliul de Cooperare Culturala a Consiliului Europei considera ca:

-“patrimoniul bogat pe care îl reprezintă diversitatea lingvistică și culturală a Europei constituie o resursă prețioasă comună, care trebuie protejată și dezvoltată și ca eforturi considerabile se impun în domeniul educației pentru ca această diversitate în loc de a fi un obstacol în calea comunicării, să devină, o sursă de îmbogățire și înțelegere reciprocă”;

-“ca doar prin o mai bună cunoaștere a limbilor moderne se va reuși a facilita comunicarea și schimburile între cetățenii Europei, limba maternă a cărora este diferită, contribuind pe această cale la extinderea mobilității, la înțelegerea reciprocă și cooperarea în Europa, precum și la iluminarea prejudecății și a discriminării”;

-“ca Statele membre, adoptând sau elaborând o politică națională în domeniul predării și învățării limbilor moderne ar putea reuși să atingă un grad mai înalt de convergență la nivel

European,gratie dispozitiilor avand drept scop o colaborare permanenta intre ele si o coordonare constanta a politicilor lor”.

Obiectivele politice ale actiunii in domeniul limbilor moderne se refera la:

-inzestrarea tuturor cetatenilor Europei cu mijloacele necesare pentru a putea depasi obstacolele in calea intensificarii mobilizarii internationale si a unei cooperari mai starnse intre ei,nu numai in domeniul educatiei,culturii si stiintei,dar si in domeniul comertului si al industriei;

-promovarea intelegerii si tolerarii reciproce,respectarea identitaailor si a diversitatii culturale ,prin intermediul unei comunicari internationale mai eficiente;

-pastrarea si multiplicarea bogatiei si diversitatii vietii culturale in Europa prin intermediul unei cunoasteri reciproce mai adanci a limbilor nationale si regionale ,inclusiv a celor cu arie de predare mai ingusta;

-satisfacerea nevoilor unei Europe multiple si multiculturale,prin dezvoltarea considerabila a capacitatilor Europeanilor de a comunica intre ei,depasind frontierele lingvistice si culturale,ceea ce necesita un efort de lunga durata care trebuie organizat in mod concret si finantat in toata nivelurile sistemului educativ de catre organismele competente;

-evitarea pericolelor ce pot aparea in rezultatul marginalizarii celor,care nu poseda capacitatile necesare pentru a putea comunica intr-o Europa interactiva.

Prima intalnire la Nivel Inalt a Sefilor de State a pus accent deosebit pe aceste obiective considerand xenofobia si manifestarile ultranationaliste brutale ,nu numai un obstacol in calitatea mobilitatii si integrarii europene,dar si cea mai grava amenintare a stabilitatii europene si a unei bune functionarii a democratiei.

A doua intalnire la Nivel Inalt a pus in prim plan educatia cetateniei democratice,considerand-o drept un obiectiv educativ prioritar ,acordand astfel o mai mare importanta unui alt obiectiv trasat de proiectele recente si anume: “a promova metodele de predare a limbilor moderne care consolideaza independenta gandirii,ratiunii si actiunii,combinate cu simtul responsabilitatii si deprinderile comportamentale de ordin social”.

Consiliul Europei sprijina metodele de predare/invatare care ii ajuta pe tineri si adulti sa-si insusesca cunostiintele,deprinderile si atitudinile de care au nevoie pentru a fi mai independenti in reflectiile si actiunile lor in scopul de a deveni responsabili si mai cooperanti in relatiile cu alte persoane si indeamna toate persoanele implicate in organizarea procesului de studiere a limbilor sa-si construiasca actiunile in stricta concordanta cu nevoile,motivatiile,particularitatile si resursele elevului.

In lumina acestor obiective,observam ca se pune accent pe “importanta politica a dezvoltarii domeniilor de activitate specifice,cum ar fi strategiile de diversificare si intensificare a studierii limbilor in vederea promovarii plurilingvismului in contextul european.

Principiul plurilingvistic trebuie sa fie inscris printre instrumentele de aderare la Uniunea Europeana pentru ca plurilingvismul este caracteristica fundamentala a civilizatiei europene actuale si trasatura care,departe de a se estompa prin globalizare,se accentueaza si se intareste,cultivarea limbilor Europei reprezentand sansa pastrarii patrimoniului cultural al “batranului continent”.

